ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 25ης Νοεμβρίου 2008 *

Στην υπόθεση C-455/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το College van Beroep voor het bedrijfsleven (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Νοεμβρίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

Heemskerk BV,

Firma Schaap

κατά

Productschap Vee en Vlees,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts και T. von Danwitz, προέδρους τμήματος, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, J. Klučka (εισηγητή), A. Arabadjiev και C. Toader, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Νοεμβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις H. G. Sevenster και C. ten Dam,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Β. Κοντόλαιμο και Γ. Κανελλόπουλο και τη Σ. Παπαϊωάννου,

— η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Fazekas,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους F. Erlbacher και T. van Rijn καθώς και την M. van Heezik,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαΐου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 615/98 της Επιτροπής, της 18ης Μαρτίου 1998, για ειδικές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή όσον αφορά την καλή μεταχείριση των ζωντανών βοοειδών κατά τη μεταφορά (ΕΕ L 82,

σ. 19), της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1991, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ (ΕΕ L 340, σ. 17), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 95/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1995 (ΕΕ L 148, σ. 52, στο εξής: οδηγία 91/628), του κανονισμού (ΕΚ) 800/1999 της Επιτροπής, της 15ης Απριλίου 1999, για τις κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των πιστοποιητικών εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 102, σ. 11), και του άρθρου 33, παράγραφος 9, του κανονισμού (ΕΚ) 1254/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ L 160, σ. 21).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Heemskerk BV και Firma Schaap και, αφετέρου, του Productschap Vee en Vlees (στο εξής: Productschap) σχετικά με την απόδοση μέρους της επιστροφής κατά την εξαγωγή το οποίο το Productschap θεωρεί ότι καταβλήθηκε αχρεωστήτως στις δύο αυτές εταιρίες.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

Ο κανονισμός 1254/1999

3 Ο κανονισμός 1254/1999 κατάργησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 805/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 72).

4 Δυνάμει του άρθρου 33, παράγραφος 9, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1254/1999, η πληρωμή της επιστροφής κατά την εξαγωγή ζώντων ζώων εξαρτάται από την τήρηση των διατάξεων που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων, ειδικότερα δε την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά.

Ο κανονισμός 615/98

5 Το άρθρο 1 του κανονισμού 615/98 ορίζει τα εξής:

«[…] η πληρωμή των επιστροφών κατά την εξαγωγή ζωντανών βοοειδών της δασμολογικής κλάσης ΣΟ 0102 (που στο εξής ονομάζονται: «ζώα») εξαρτάται από την τήρηση, κατά τη μεταφορά των ζώων μέχρι την πρώτη εκφόρτωση στην τρίτη χώρα του τελικού προορισμού:

— των διατάξεων της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ και

— των διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

6 Το άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Η έξοδος από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας μπορεί να γίνει μόνο από τα ακόλουθα σημεία εξόδου:

— εγκεκριμένο συνοριακό σταθμό ελέγχου με απόφαση της Επιτροπής για τους κτηνιατρικούς ελέγχους σε ζώντα οπληφόρα από τρίτες χώρες

ή

— σημείο εξόδου που καθορίζεται από το κράτος μέλος.

2. Ο επίσημος κτηνίατρος στο σημείο εξόδου πρέπει να εξακριβώσει και να πιστοποιήσει σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 96/93/ΕΚ του Συμβουλίου [της 17ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την πιστοποίηση ζώων και ζωικών προϊόντων (ΕΕ 1997, L 13, σ. 28)] ότι:

— τα ζώα μπορούν να πραγματοποιήσουν τα ταξίδι που προβλέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ,

— το μέσο μεταφοράς, με το οποίο τα ζώα θα εγκαταλείψουν το τελωνειακό έδαφος, είναι σύμφωνο με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ

και

— έχουν ληφθεί μέτρα για την περιποίηση των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ.

Εφόσον ο κτηνίατρος του σημείου εξόδου θεωρεί ότι πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στην παράγραφο 2, επιβεβαιώνει τη διαπίστωση αυτή με την ένδειξη:

[…]

— Έλεγχοι βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) 615/98 ικανοποιητικοί

[…]».

7 Το άρθρο 5, παράγραφοι 2, 3 και 7, του κανονισμού 615/98 προβλέπει τα ακόλουθα:

«2. Οι αιτήσεις πληρωμής των επιστροφών κατά την εξαγωγή οι οποίες συντάσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 [της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1)] πρέπει να συμπληρωθούν εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο από την απόδειξη για την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 1.

Η απόδειξη αυτή παρέχεται από:

— το έγγραφο που αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 3, δεόντως συμπληρωμένο

και

— ενδεχομένως, την έκθεση που αναφέρεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2.

[…]

3. Δεν πληρώνεται η επιστροφή κατά την εξαγωγή για τα ζώα τα οποία πεθαίνουν κατά τη μεταφορά ή για τα οποία η αρμόδια αρχή θεωρεί, έχοντας υπόψη τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, τις εκθέσεις των ελέγχων που αναφέρονται στο άρθρο 4 ή/και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο το οποίο διαθέτει σχετικά με την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 1, ότι δεν έχει τηρηθεί η οδηγία όσον αφορά την προστασία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

[…]

7. Εφόσον διαπιστωθεί, μετά από την καταβολή της επιστροφής, ότι δεν έχει τηρηθεί η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, το σχετικό μέρος της επιστροφής, συμπεριλαμβανομένης, ενδεχομένως, της μείωσης που αναφέρεται στην παράγραφο 4, θεωρείται ότι δεν έπρεπε να έχει καταβληθεί και πρέπει να ανακτηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφοι 3 έως 6, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87.»

Η οδηγία 91/628

8 Το άρθρο 5, Α, σημείο 1, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 91/628 ορίζει τα εξής:

«Α. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

1) κάθε μεταφορέας:

α) να έχει:

[…]

ii) λάβει κοινοτική άδεια ισχύουσα για κάθε μεταφορά σπονδυλωτών ζώων που πραγματοποιείται σε έδαφος που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 90/675/ΕΟΚ και χορηγείται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εγκατάστασης ή, αν η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα, από την αρμόδια αρχή κράτους μέλους της Ένωσης, υπό τον όρο ότι ο υπεύθυνος της επιχείρησης μεταφοράς θα δεσμευθεί γραπτώς να τηρήσει τις ισχύουσες απαιτήσεις της κοινοτικής κτηνιατρικής νομοθεσίας.

[…]

β) να μη διενεργεί ή να μην αναθέτει τη μεταφορά των ζώων υπό συνθήκες που εγκυμονούν κινδύνους τραυματισμού ή άσκοπης ταλαιπωρίας των

γ) να χρησιμοποιεί, για τη μεταφορά των ζώων που αφορά η παρούσα οδηγία, μεταφορικά μέσα που μπορούν να εξασφαλίζουν την τήρηση των κοινοτικών απαιτήσεων όσον αφορά τις συνθήκες μεταφοράς […]».

Η εθνική νομοθεσία

9 Το άρθρο 8:69 του γενικού νόμου περί διοικητικής διαδικασίας (Algemene Wet Bestuursrecht) ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Το [επιληφθέν δικαστήριο] αποφαίνεται βάσει του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου, των προσκομισθέντων εγγράφων, των στοιχείων της προδικασίας και της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

2. Το [επιληφθέν δικαστήριο] συμπληρώνει αυτεπαγγέλτως τους νομικούς ισχυρισμούς.

3. Το δικαστήριο μπορεί να συμπληρώσει αυτεπαγγέλτως τα πραγματικά στοιχεία της διαφοράς.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι καθεμία από τις προσφεύγουσες της κύριας δίκης δήλωσε, στις 25 Ιανουαρίου 2000, την εξαγωγή 300 εγκύων δαμαλίδων προς το Μαρόκο, πράξη για την οποία οι προσφεύγουσες ζήτησαν και έλαβαν επιστροφή κατά την εξαγωγή σύμφωνα με τον κανονισμό 800/1999.

11 Οι 600 έγκυες δαμαλίδες, μαζί με 40 έγκυες δαμαλίδες ανήκουσες σε άλλη επιχείρηση, φορτώθηκαν αυθημερόν, στο Moerdijk (Κάτω Χώρες), στο υπό ιρλανδική σημαία πλοίο M/S Irish Rose (στο εξής: πλοίο), προκειμένου να μεταφερθούν στην Καζαμπλάνκα (Μαρόκο). Ο επίσημος κτηνίατρος που έλεγξε τη φόρτωση πιστοποίησε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 του κανονισμού 615/98.

12 Το εν λόγω πλοίο είχε λάβει άδεια από τις ιρλανδικές αρχές για τη μεταφορά ζώων σε χώρο 986 m^2.

13 Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 4045/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, περί των ελέγχων, εκ μέρους των κρατών μελών, των πράξεων που αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων, και για την κατάργηση της οδηγίας 77/435/ΕΟΚ (ΕΕ L 388, σ. 18), βρέθηκε στους διοικητικούς φακέλους των προσφευγουσών της κύριας δίκης έγγραφο από το οποίο προέκυπτε ότι είχε σημειωθεί υπέρβαση της ικανότητας μεταφοράς ζώντων ζώων του πλοίου κατά 111 βοοειδή. Λεπτομερέστερη έρευνα, την οποία διενήργησε η γενική υπηρεσία επιθεώρησης, κατέδειξε ότι ο επίσημος κτηνίατρος δεν είχε πραγματοποιήσει κανέναν έλεγχο, στο σημείο εξόδου, της τήρησης των κανόνων όσον αφορά την πυκνότητα φόρτωσης, κανόνων που περιέχονται στο κεφάλαιο VI του παραρτήματος της οδηγίας 91/628. Βάσει της έρευνας αυτής καθώς και δήλωσης του ατόμου που συνόδευσε τα ζώα κατά τη μεταφορά τους προς το Μαρόκο, η εν λόγω γενική υπηρεσία επιθεώρησης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι όροι καλής

μεταχείρισης των βοοειδών κατά τη μεταφορά τους, τους οποίους προβλέπει η οδηγία 91/628, δεν είχαν τηρηθεί και ότι σαφώς σημειώθηκε υπερφόρτωση του πλοίου.

14 Με αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2004, το Productschap προέβη στην ανάκληση της επιστροφής κατά την εξαγωγή που είχε χορηγηθεί στις προσφεύγουσες της κύριας δίκης και ζήτησε να επιστραφούν τα ήδη καταβληθέντα ποσά, προσαυξημένα κατά 10 %. Επιπλέον, καθόρισε τους οφειλόμενους νόμιμους τόκους.

15 Με επιστολές της 13ης Απριλίου 2004, καθεμία από τις εν λόγω προσφεύγουσες υπέβαλε ένσταση κατά των αποφάσεων της 26ης Μαρτίου 2004.

16 Με αποφάσεις της 2ας και της 25ης Αυγούστου 2005, το Productschap, αφού άκουσε τις προσφεύγουσες της κύριας δίκης στις 6 Μαΐου 2004, ενέμεινε στην ανάκληση και στην απόδοση των ποσών της επιστροφής κατά την εισαγωγή, μειώνοντας όμως το ύψος των προς ανάκτηση ποσών. Θεωρώντας ότι ο αριθμός βοοειδών πέραν του επιτρεπτού για τα εγκεκριμένα 986 m^2 είχε μεταφερθεί κατά παράβαση των κανόνων της οδηγίας 91/628, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και κανόνες σχετικοί με την πυκνότητα φόρτωσης, το Productschap έκρινε ότι το ποσό της επιστροφής κατά την εξαγωγή έπρεπε να αναζητηθεί και να επιστραφεί για το μέρος του φορτίου που δεν τηρούσε τις προδιαγραφές καλής μεταχείρισης των ζώων.

17 Προς τούτο, το Productschap υπολόγισε, σύμφωνα με το σημείο 47 του παραρτήματος της οδηγίας 91/628, ότι για τη θαλάσσια μεταφορά εγκύων δαμαλίδων το εμβαδόν φόρτωσης ήταν 1,70775 m^2 ανά ζώο. Για να υπολογίσει το αριθμό των ζώων που μεταφέρθηκαν καθ' υπέρβαση αυτού του κανόνα φόρτωσης, το Productschap διαίρεσε το εγκεκριμένο εμβαδόν του πλοίου, ήτοι 986 m^2, διά του εμβαδού που απαιτούνταν ανά ζώο, κατέληξε δε στο συμπέρασμα ότι τα υπεράριθμα ζώα που μεταφέρθηκαν με το πλοίο προς εξαγωγή ανέρχονταν σε 62.

18 Το Productschap υπολόγισε το προς ανάκτηση μέρος του ποσού της επιστροφής κατά την εξαγωγή που είχε χορηγηθεί στις προσφεύγουσες της κύριας δίκης βάσει εκείνου που χορηγήθηκε για τα υπεράριθμα μεταφερθέντα ζώα, κατ' αναλογία σε σχέση προς το σύνολο των μεταφερθέντων ζώων. Σύμφωνα με τον υπολογισμό αυτό, ζητήθηκε από καθεμία από τις προσφεύγουσες της κύριας δίκης να αποδώσουν το ποσό της επιστροφής για 29 ζώα. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 7, του κανονισμού 615/98, σε συνδυασμό με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, η χορηγηθείσα επιστροφή μειώθηκε επιπλέον κατά ποσό ίσο προς το ποσό της ανακληθείσας επιστροφής.

19 Οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης άσκησαν κατά των προαναφερθεισών αποφάσεων της 2ας και της 25ης Αυγούστου 2005 προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Προς στήριξη της προσφυγής τους επικαλέστηκαν πλείονες λόγους αντλούμενους, κατ' ουσίαν, αφενός, από την αποδεικτική ισχύ του πιστοποιητικού που χορηγεί ο επίσημος κτηνίατρος και, αφετέρου, από το ότι ο προκύπτων από την ιρλανδική νομοθεσία όρος, σύμφωνα με τον οποίο το πλοίο μπορούσε να μεταφέρει ζώα μόνο σε χώρο εμβαδού 986 m^2, δεν είχε εφαρμογή σε μεταφορά πραγματοποιούμενη από τις Κάτω Χώρες προς το Μαρόκο.

20 Επιπλέον, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το College van Beroep voor het bedrijfsleven εντόπισε και άλλα επιχειρήματα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την έκβαση της κύριας δίκης. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν προβλήθηκαν ενώπιόν του, οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες δεν επιτρέπουν να ληφθούν υπόψη. Από το άρθρο 8:69 του γενικού νόμου περί διοικητικής δικονομίας προκύπτει ότι το δικαστήριο αποφαίνεται μόνον επί των ζητημάτων της ένδικης διαφοράς που υποβάλλονται στην κρίση του. Μολονότι η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού ορίζει ότι το δικαστήριο συμπληρώνει αυτεπαγγέλτως τους νομικούς ισχυρισμούς, η διάταξη αυτή πρέπει, ωστόσο, να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι το δικαστήριο προβαίνει στη νομική διατύπωση των αιτιάσεων τις οποίες ο προσφεύγων έχει διατυπώσει κατά της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης. Πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ αυτής της υποχρέωσης αυτεπάγγελτης συμπλήρωσης των εν λόγω ισχυρισμών και της εκτίμησης στην οποία ο δικαστής υποχρεούται να προβεί με δική του πρωτοβουλία. Η εκτίμηση αυτή επιβάλλεται μόνο σε περίπτωση εφαρμογής των κανόνων δημόσιας τάξης, δηλαδή αυτών που αφορούν τις εξουσίες των διοικητικών οργάνων και του δικαστηρίου αυτού καθαυτό, καθώς και τις διατάξεις περί παραδεκτού.

21 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ωστόσο, αν υποχρεούται, από πλευράς κοινοτικού δικαίου, να λάβει υπόψη του επιχειρήματα αντλούμενα από το δίκαιο αυτό τα οποία δεν επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το College van Beroep voor het bedrijfsleven αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Έχει ένα διοικητικό όργανο εξουσία, παρεκκλίνοντας από το κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού […] 615/98 πιστοποιητικό του επίσημου κτηνιάτρου, να αποφασίσει ότι η μεταφορά ζώων την οποία αφορά το εν λόγω πιστοποιητικό δεν είναι σύμφωνη με τις επιταγές της οδηγίας [91/628];

β) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ερώτημα 1α:

Υπόκειται η εκ μέρους του διοικητικού οργάνου άσκηση αυτής της εκ του κοινοτικού δικαίου εξουσίας σε ειδικούς περιορισμούς και, αν ναι, σε ποιους;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ερώτημα 1:

Οφείλει ένα διοικητικό όργανο κράτους μέλους, στο πλαίσιο της εκτίμησης του αν υφίσταται δικαίωμα επιστροφής, όπως π.χ. στις περιπτώσεις που προβλέπει ο κανονισμός […] 800/1999, να κρίνει κατά πόσον η μεταφορά ζώντων ζώων τηρεί τις κοινοτικές διατάξεις σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων λαμβάνοντας

ως βάση τους ισχύοντες στο εν λόγω κράτος μέλος όρους ή υποχρεούται να λάβει υπόψη του τους κανόνες του κράτους της σημαίας του μεταφέροντος τα ζώντα ζώα πλοίου, κράτους το οποίο έχει εκδώσει άδεια γι' αυτό το πλοίο;

3) Υφίσταται κατά το κοινοτικό δίκαιο υποχρέωση αυτεπάγγελτου ελέγχου των ισχυρισμών που αντλούνται από τους κανονισμούς [...] 1254/1999 και [...] 800/1999, δηλαδή ισχυρισμών που βαίνουν πέραν των ορίων της διαφοράς όπως αυτή έχει υποβληθεί στο εθνικό δικαστήριο;

4) Έχει η φράση του άρθρου 33, παράγραφος 9, του κανονισμού [...] 1254/1999 "τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων" την έννοια ότι, στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι ένα πλοίο που μεταφέρει ζώντα ζώα είναι υπερφορτωμένο σε σχέση προς το επιτρεπόμενο σύμφωνα με τις διατάξεις περί της καλής μεταχείρισης των ζώων όριο φόρτωσης του πλοίου αυτού, υπάρχει παράβαση των κοινοτικών διατάξεων μόνον όσον αφορά τον αριθμό ζώων που υπερβαίνει το όριο φόρτωσης ή πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν τηρούνται οι διατάξεις αυτές ως προς το σύνολο των μεταφερομένων ζώντων ζώων;

5) Συνεπάγεται η αποτελεσματική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου παρέκκλιση, ως εκ του αυτεπαγγέλτως διενεργουμένου ελέγχου βάσει των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, από την αρχή του ολλανδικού διοικητικού δικονομικού δικαίου ότι ο προσφεύγων δεν επιτρέπεται να περιέλθει, συνεπεία της άσκησης της προσφυγής, σε χειρότερη θέση από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε ασκήσει την προσφυγή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

23 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν ο κανονισμός 615/98 και, ειδικότερα, τα άρθρα 1 και 5, παράγραφοι 3 και 7, του κανονισμού αυτού έχουν την έννοια ότι η αρμόδια επί των επιστροφών κατά την εξαγωγή εθνική αρχή έχει εξουσία να κρίνει ότι μια μεταφορά ζώων δεν πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/628, παρά το ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, ο επίσημος κτηνίατρος είχε πιστοποιήσει ότι η μεταφορά αυτή ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις της οδηγίας αυτής. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η αρμοδιότητα της αρχής αυτής υπόκειται σε περιορισμούς.

24 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος των άρθρων 1 και 5, παράγραφος 3, του κανονισμού 615/98, η τήρηση των διατάξεων της οδηγίας 91/628 αποτελεί προϋπόθεση της καταβολής των επιστροφών κατά την εξαγωγή. Στον εξαγωγέα εναπόκειται να αποδείξει, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, του ίδιου κανονισμού, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η χορήγηση της επιστροφής κατά την εξαγωγή. Τονίζεται ότι ο εξαγωγέας, προκειμένου να επιτύχει την καταβολή της επιστροφής κατά την εξαγωγή, οφείλει να παράσχει στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο κατατίθεται η δήλωση την απόδειξη της τήρησης των διατάξεων του άρθρου 1 του εν λόγω κανονισμού και, κατά συνέπεια, των διατάξεων της προαναφερθείσας οδηγίας, προσκομίζοντας τα έγγραφα που αναφέρονται, αντιστοίχως, στα άρθρα 2, παράγραφος 3, και 3, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού. Μεταξύ των εγγράφων αυτών περιλαμβάνεται και το πιστοποιητικό του επίσημου κτηνίατρου.

25 Όσον αφορά την αποδεικτική ισχύ των εγγράφων αυτών, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όπως προκύπτει από τον σκοπό των άρθρων 3 και 5 του κανονισμού 615/98, η προσκόμιση των εν λόγω εγγράφων από τον εξαγωγέα δεν αποτελεί αμάχητο τεκμήριο της τήρησης του άρθρου 1 του κανονισμού αυτού ούτε της οδηγίας 91/628. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία είναι επαρκή μόνον εφόσον η αρμόδια αρχή δεν διαθέτει στοιχεία βάσει των οποίων μπορεί να κρίνει ότι δεν τηρήθηκε η οδηγία. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τη διατύπωση του άρθρου 5, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο η αρμόδια αρχή μπορεί να μην καταβάλει την επιστροφή κατά την εξαγωγή για τα ζώα ως προς τα οποία θεωρεί, βάσει των εγγράφων της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου 5, των εκθέσεων ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού και/ή κάθε άλλου στοιχείου το οποίο διαθέτει ως προς την τήρηση των διατάξεων του άρθρου 1 του εν λόγω κανονισμού, ότι δεν τηρήθηκε η οδηγία 91/628 (βλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2008, C-96/06, Viamex Agrar Handel, Συλλογή 2008, σ. I-1413, σκέψεις 34 και 35).

26 Παρά την προσκόμιση, εκ μέρους του εξαγωγέα, πιστοποιητικού του επίσημου κτηνίατρου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 615/98, η αρμόδια αρχή μπορεί να κρίνει ότι ο εξαγωγέας δεν τήρησε ούτε τις διατάξεις του άρθρου 1 του κανονισμού αυτού ούτε τις διατάξεις της οδηγίας 91/628, εφόσον πληρούνται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού (προμνησθείσα απόφαση Viamex Agrar Handel, σκέψη 36).

27 Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, πρέπει να θεωρηθεί ότι η συλλογιστική αυτή, σύμφωνα με την οποία η αρμόδια αρχή μπορεί να αποφασίσει, παρά τα έγγραφα που προσκομίζει ο εξαγωγέας, να μην προβεί στην καταβολή της επιστροφής, ισχύει και για την περίπτωση που η επιστροφή έχει ήδη καταβληθεί στον εξαγωγέα.

28 Κάθε άλλη ερμηνεία θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα, αφενός, του άρθρου 5, παράγραφος 7, του κανονισμού 615/98, δυνάμει του οποίου, όταν διαπιστώνεται, μετά την καταβολή της επιστροφής, ότι δεν έχει τηρηθεί η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, η επιστροφή

αναζητείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφοι 3 έως 6, του κανονισμού 3665/87, και, αφετέρου, των εκ των υστέρων διενεργουμένων ελέγχων που προβλέπει ο κανονισμός 4045/89.

29 Όσον αφορά το κατά πόσον αυτή η αρμοδιότητα υπόκειται σε όρια, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 5 του κανονισμού 615/98 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να αμφισβητεί αυθαιρέτως τα αποδεικτικά στοιχεία που επισυνάπτει ο εξαγωγέας στην αίτησή του για επιστροφή κατά την εξαγωγή. Το περιθώριο εκτίμησης που διαθέτει η αρμόδια αρχή δεν είναι απεριόριστο, δεδομένου ότι το πλαίσιό του καθορίζεται από το εν λόγω άρθρο 5. Ειδικότερα, αυτό το περιθώριο εκτίμησης περιορίζεται όσον αφορά το είδος και την αποδεικτική ισχύ των στοιχείων που επικαλείται η αρχή αυτή (βλ. προμνησθείσα απόφαση Viamex Agrar Handel, σκέψη 38).

30 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι στην αρμόδια αρχή εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 3, του κανονισμού 615/98, να στηριχθεί σε αντικειμενικά και συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων, δυνάμενα να αποδείξουν ότι βάσει των εγγράφων που επισυνάπτει ο εξαγωγέας στην αίτησή του περί επιστροφής κατά την εξαγωγή δεν αποδεικνύεται η τήρηση των διατάξεων της οδηγίας 91/628 κατά τη μεταφορά, οπότε ο εξαγωγέας καλείται, ενδεχομένως, να καταδείξει ως προς τι τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων η αρμόδια αρχή έκρινε ότι δεν τηρήθηκε ο κανονισμός αυτός και η εν λόγω οδηγία δεν είναι λυσιτελή (βλ. προμνησθείσα απόφαση Viamex Agrar Handel, σκέψη 41).

31 Το Δικαστήριο έκρινε ότι, εν πάση περιπτώσει, η αρμόδια αρχή υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόφασή της παραθέτοντας τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι βάσει των προσκομισθέντων από τον εξαγωγέα αποδεικτικών στοιχείων δεν δύναται να συναχθεί ότι τηρήθηκαν οι διατάξεις της οδηγίας 91/628. Η εν λόγω αρχή υποχρεούται, μεταξύ άλλων, να εξετάσει αντικειμενικώς τα έγγραφα που της υπέβαλε ο εξαγωγέας και να αποδείξει ότι, βάσει των στοιχείων που επικαλείται, από τα

επισυναφθέντα στην αίτηση περί επιστροφής κατά την εξαγωγή έγγραφα δεν αποδεικνύεται ότι τηρήθηκαν οι κρίσιμες διατάξεις της οδηγίας αυτής (προμνησθείσα απόφαση Viamex Agrar Handel, σκέψη 42).

32 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι ο κανονισμός 615/98 και, ειδικότερα, τα άρθρα 1 και 5, παράγραφοι 3 και 7, του κανονισμού αυτού έχουν την έννοια ότι η αρμόδια επί των επιστροφών κατά την εξαγωγή εθνική αρχή έχει εξουσία να κρίνει ότι μια μεταφορά ζώων δεν πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/628, παρά το ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, ο επίσημος κτηνίατρος είχε πιστοποιήσει ότι η μεταφορά αυτή ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις της οδηγίας αυτής. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η εν λόγω αρχή οφείλει να στηριχθεί σε αντικειμενικά στοιχεία όσον αφορά την καλή μεταχείριση των εν λόγω ζώων, ώστε να αμφισβητήσει τα έγγραφα που προσκόμισε ο εξαγωγέας, εκτός εάν ο τελευταίος αποδείξει, ενδεχομένως, ότι τα στοιχεία που επικαλείται η αρμόδια αρχή για να υποστηρίξει ότι δεν τηρήθηκε η οδηγία 91/628 δεν είναι κρίσιμα.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

33 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο της εκτίμησης της ύπαρξης του δικαιώματος σε επιστροφή, στις περιπτώσεις που προβλέπει ο κανονισμός 800/1999, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εξαγωγής οφείλει, για να εκτιμήσει κατά πόσον έχουν τηρηθεί οι σχετικές με την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη μεταφορά κοινοτικές διατάξεις, να λάβει υπόψη της τη διαθέσιμη επιφάνεια του πλοίου στηριζόμενη στους κανόνες που ισχύουν σ' αυτό το κράτος μέλος ή πρέπει να λάβει υπόψη της την επιφάνεια που αναφέρθηκε κατά την έκδοση της άδειας βάσει των ισχυόντων κανόνων στο κράτος μέλος της σημαίας του πλοίου.

34 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το κράτος εξαγωγής και το κράτος της σημαίας του πλοίου, στα οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, είναι αμφότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

35 Όσον αφορά τη συνολική επιφάνεια ενός πλοίου η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά των ζώων, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η οδηγία 91/628 δεν περιέχει καμία σχετική ρητή διάταξη.

36 Στο πλαίσιο αυτό, στην περίπτωση που ένα πλοίο έχει λάβει άδεια για ορισμένη επιφάνεια από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους του οποίου φέρει τη σημαία, πρέπει να θεωρηθεί ότι η επιφάνεια που ορίζεται στην άδεια αντιπροσωπεύει την επιφάνεια εντός της οποίας η υπό καλές συνθήκες μεταχείρισης μεταφορά των ζώων είναι εξασφαλισμένη. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, προκειμένου να χορηγήσει την άδεια, η αρμόδια αρχή οφείλει να προβεί σε λεπτομερείς ελέγχους ώστε να υπολογίσει τη συνολική ωφέλιμη επιφάνεια του πλοίου που είναι ικανή να εξασφαλίσει την υπό καλές συνθήκες μεταφορά των ζώων.

37 Ως εκ τούτου, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εξαγωγής οφείλει να λάβει υπόψη της αυτή την ωφέλιμη επιφάνεια για να εκτιμήσει κατά πόσον η μεταφορά των ζώων με το πλοίο πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις σχετικές προς την καλή μεταχείριση των ζώων διατάξεις της οδηγίας 91/628.

38 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι, όταν ένα πλοίο έχει λάβει άδεια μεταφοράς ζώων για ορισμένη επιφάνεια από το κράτος μέλος του οποίου φέρει τη σημαία, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εξαγωγής οφείλει να στηριχθεί στην άδεια αυτή προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον

τηρήθηκαν οι σχετικές με την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη μεταφορά κοινοτικές διατάξεις.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

39 Με το τέταρτο ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί πριν από το τρίτο και το πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η η περιεχόμενη στο άρθρο 33, παράγραφος 9, του κανονισμού 1254/1999 φράση «τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων» έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι οι κοινοτικοί κανόνες για την πυκνότητα της φόρτωσης, τους οποίους προβλέπει το κεφάλαιο VI, σημείο 47, Β, του παραρτήματος της οδηγίας 91/628, δεν τηρήθηκαν κατά τη μεταφορά των ζώων, πρέπει να θεωρείται ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις αυτές ως προς το σύνολο των μεταφερομένων ζώντων ζώων.

40 Σύμφωνα με το κεφάλαιο VI, σημείο 47, Β, του παραρτήματος της οδηγίας αυτής, η πυκνότητα φόρτωσης για κάθε ζώο καθορίζεται, στην περίπτωση θαλάσσιας μεταφοράς, σε τετραγωνικά μέτρα.

41 Όμως, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 74 των προτάσεών του, αν η επιφάνεια που διατίθεται επί του πλοίου για τη μεταφορά ζώων, διαιρούμενη διά του αριθμού των πράγματι μεταφερομένων ζώων, δεν ανταποκρίνεται στο εμβαδόν ανά ζώο που προβλέπεται στο κεφάλαιο VI, σημείο 47, Β, του παραρτήματος της οδηγίας 91/628, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι σχετικοί με την πυκνότητα φόρτωσης κοινοτικοί κανόνες δεν τηρούνται για κανένα από τα μεταφερόμενα ζώα. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, στην περίπτωση υπέρβασης της πυκνότητας φόρτωσης, ο διαθέσιμος χώρος για κάθε ζώο μειώνεται λόγω του ότι ο αριθμός των ζώων που έχουν φορτωθεί στο πλοίο υπερβαίνει τον επιτρεπόμενο βάσει των κανόνων αυτών αριθμό.

42 Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η υπερφόρτωση ενός πλοίου επηρεάζει, καταρχήν, το σύνολο των ζώων, καθόσον συνεπάγεται περιορισμό των φυσικών

κινήσεών τους, τη μείωση του αναγκαίου για την άνεσή τους χώρου, αύξηση του κινδύνου τραυματισμού των ζώων, καθώς και βασανιστικές συνθήκες μεταφοράς για το σύνολο των μεταφερομένων ζώων και όχι μόνο για τα υπεράριθμα ζώα.

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο τέταρτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι η περιεχόμενη στο άρθρο 33, παράγραφος 9, του κανονισμού 1254/1999 φράση «τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων» έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι οι κοινοτικοί κανόνες για την πυκνότητα της φόρτωσης, τους οποίους προβλέπει το κεφάλαιο VI, σημείο 47, Β, του παραρτήματος της οδηγίας 91/628, δεν τηρήθηκαν κατά τη μεταφορά των ζώων, πρέπει, καταρχήν, να θεωρείται ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις αυτές ως προς το σύνολο των μεταφερομένων ζώντων ζώων.

Επί του τρίτου και του πέμπτου ερωτήματος

44 Με το τρίτο και το πέμπτο ερώτημά του, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο να εξετάζει αυτεπαγγέλτως ισχυρισμούς αντλούμενους από τους κανονισμούς 1254/1999 και 800/1999 οι οποίοι βαίνουν πέραν των ορίων της διαφοράς, όταν μια τέτοια εξέταση καταλήγει σε παρέκκλιση από την αρχή του ολλανδικού δικαίου σύμφωνα με την οποία ο ασκών προσφυγή δεν επιτρέπεται να περιέλθει σε χειρότερη θέση από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε ασκήσει την προσφυγή (αρχής της απαγόρευσης της reformatio in pejus).

45 Το College van Beroep voor het bedrijfsleven αναφέρει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8:69 του γενικού νόμου περί διοικητικής διαδικασίας, δεν μπορούν, καταρχήν, να ληφθούν υπόψη επιχειρήματα που βαίνουν πέραν των ορίων της διαφοράς όπως αυτή έχει καθοριστεί από τους διαδίκους. Εξάλλου, υπογραμμίζει ότι, αν το κοινοτικό δίκαιο του επέβαλλε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τους ισχυρισμούς που αντλούνται από τους κανονισμούς 1254/1999 και 800/1999, θα μπορούσε να αντιμετωπίσει ζήτημα εφαρμογής του δικονομικού κανόνα της απαγόρευσης της reformatio in pejus, τον οποίο καθιερώνει το ολλανδικό διοικητικό δίκαιο και σύμφωνα με τον οποίο ο ασκών

προσφυγή δεν επιτρέπεται να περιέλθει σε χειρότερη θέση από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε ασκήσει την προσφυγή. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο η λήψη υπόψη των εν λόγω κανονισμών να έχει ως αποτέλεσμα να καταστήσει επαχθέστερες τις υποχρεώσεις των προσφευγουσών της κύριας δίκης.

46 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν μπορεί να υποχρεώσει το εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως μια κοινοτική διάταξη όταν μια τέτοια εφαρμογή θα συνεπαγόταν παρέκκλιση από την προβλεπόμενη από το εθνικό δικονομικό του δίκαιο αρχή της απαγόρευσης της reformatio in pejus.

47 Πράγματι, μια τέτοια υποχρέωση όχι μόνο θα προσέκρουε στις αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, οι οποίες υπαγορεύουν την εν λόγω απαγόρευση, αλλά και θα εξέθετε τον ιδιώτη που έχει ασκήσει προσφυγή κατά βλαπτικής γι' αυτόν πράξης στον κίνδυνο η προσφυγή αυτή να τον περιαγάγει σε θέση χειρότερη από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε ασκήσει την προσφυγή αυτή.

48 Βάσει των ανωτέρω, στο τρίτο και το πέμπτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν υποχρεώνει το εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως διάταξη του κοινοτικού δικαίου όταν η εφαρμογή αυτή το οδηγεί στο να παρεκκλίνει από την καθιερωμένη στο σχετικό εθνικό δίκαιο αρχή της απαγόρευσης της reformatio in pejus.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) Ο κανονισμός (ΕΚ) 615/98 της Επιτροπής, της 18ης Μαρτίου 1998, για ειδικές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή όσον αφορά την καλή μεταχείριση των ζωντανών βοοειδών κατά τη μεταφορά, και, ειδικότερα, τα άρθρα 1 και 5, παράγραφοι 3 και 7, του κανονισμού αυτού έχουν την έννοια ότι η αρμόδια επί των επιστροφών κατά την εξαγωγή εθνική αρχή έχει εξουσία να κρίνει ότι μια μεταφορά ζώων δεν πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 91/628/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1991, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και για την τροποποίηση των οδηγιών 90/425/ΕΟΚ και 91/496/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 95/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1995, παρά το ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, ο επίσημος κτηνίατρος είχε πιστοποιήσει ότι η μεταφορά αυτή ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις της οδηγίας αυτής. Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η εν λόγω αρχή οφείλει να στηριχθεί σε αντικειμενικά στοιχεία όσον αφορά την καλή μεταχείριση των εν λόγω ζώων, ώστε να αμφισβητήσει τα έγγραφα που προσκόμισε ο εξαγωγέας, εκτός εάν ο τελευταίος αποδείξει, ενδεχομένως, ότι τα στοιχεία που επικαλείται η αρμόδια αρχή για να υποστηρίξει ότι δεν τηρήθηκε η οδηγία 91/628, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 95/29, δεν είναι κρίσιμα.

2) Όταν ένα πλοίο έχει λάβει άδεια μεταφοράς ζώων για ορισμένη επιφάνεια από το κράτος μέλος του οποίου φέρει τη σημαία, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους εξαγωγής οφείλει να στηριχθεί στην άδεια αυτή προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον τηρήθηκαν οι σχετικές με την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη μεταφορά κοινοτικές διατάξεις.

3) Η περιεχόμενη στο άρθρο 33, παράγραφος 9, του κανονισμού (ΕΚ) 1254/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος, φράση «τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται

από την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων» έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι οι κοινοτικοί κανόνες για την πυκνότητα της φόρτωσης, τους οποίους προβλέπει το κεφάλαιο VI, σημείο 47, Β, του παραρτήματος της οδηγίας 91/628, όπως αυτή τροποποιήθηκε από την οδηγία 95/29, δεν τηρήθηκαν κατά τη μεταφορά των ζώων, πρέπει, καταρχήν, να θεωρείται ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις αυτές ως προς το σύνολο των μεταφερομένων ζώντων ζώων.

4) Το κοινοτικό δίκαιο δεν υποχρεώνει το εθνικό δικαστήριο να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως διάταξη του κοινοτικού δικαίου όταν η εφαρμογή αυτή το οδηγεί στο να παρεκκλίνει από την καθιερωμένη στο σχετικό εθνικό δίκαιο αρχή της απαγόρευσης της reformatio in pejus.

(υπογραφές)